

УДК 378.011.3-057.175:929Бриліна

<https://doi.org/10.31652/2415-7872-2025-83-69-74>

ЛЮДМИЛА ОНОФРІЙЧУК

orcid.org/0000-0001-8408-080X

onofrichykluda@gmail.com

доцент

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

вулиця Острозького, 32, Вінниця

ПЕДАГОГ ЗА ПОКЛИКАННЯМ, НАСТАВНИК ЗА ДУХОМ: ПЕДАГОГІЧНИЙ І НАУКОВИЙ СПАДОК ВАЛЕНТИНИ ЛЮДВИКІВНИ БРИЛІНОЇ

Стаття присвячена життю та професійній діяльності українського педагога, науковця, яскравої особистості – Валентини Людвиківни Бриліної, яка залишила глибокий слід у вітчизняній музично-педагогічній науці та мистецькій освіті. Підкреслено, що її постать є прикладом поєднання високого професіоналізму, глибоких наукових знань, педагогічної майстерності й людяності. У статті висвітлено життєвий і творчий шлях Валентини Людвиківни: родинне середовище, яке сприяло розвитку її індивідуальності; початковий етап педагогічної діяльності, сценічна практика, особисте життя та творче партнерство з Борисом Бриліним, що вплинуло на її професійне становлення. Особливого значення надається родинному аспекту життя Валентини Людвиківни – вихованню сина, Едуарда Борисовича Бриліна, відомого композитора та педагога, чийі заслуги в музичному мистецтві високо оцінено в Україні та за її межами. Показано, як завдяки підтримці матері він пройшов успішний шлях у музичній освіті, здобув наукові ступені та створив значну концертно-методичну спадщину.

Проаналізовано навчально-педагогічну діяльність В. Л. Бриліної у Вінницькому державному педагогічному інституті (нині ВДПУ ім. М. Коцюбинського), її участь у становленні музично-педагогічного факультету, підготовку студентів, організацію та участь у всеукраїнських і міжнародних конкурсах та фестивалях.

Ключові слова: педагогічна майстерність, вокальна підготовка, наставництво, професійне зростання.

LYUDMILA ONOFRIYCHUK

orcid.org/0000-0001-8408-080X

onofrichykluda@gmail.com

Associate Professor

Vinnitsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsyubinsky

32 Ostrozky Street, Vinnitsia

A TEACHER BY CALLING, A MENTOR IN SPIRIT: THE PEDAGOGICAL AND SCHOLARLY LEGACY OF VALENTYNA LYUDVYKIVNA BRYLINA

The article is devoted to the life and professional activity of Ukrainian teacher, scientist and bright personality Valentina Lyudvikivna Brylina, who left a deep mark in domestic music pedagogy and art education. It is emphasised that she is an example of a combination of high professionalism, deep scientific knowledge, pedagogical skill and humanity, characterised by such traits as kindness, self-discipline and, at the same time, a warm, sensitive attitude towards students and colleagues. The article highlights Valentina Lyudvikivna's life and creative path: her family environment, which contributed to the development of her personality; the initial stage of her pedagogical activity, participation in amateur artistic activities, stage practice, personal life and creative partnership with Boris Brilin, which influenced her professional development. Particular importance is given to the family aspect of Valentina Lyudvikivna's life – the upbringing of her son, Eduard Borisovich Brilin, a well-known composer and teacher whose achievements in musical art are highly valued in Ukraine and beyond. It shows how, thanks to his mother's support, he pursued a successful career in music education, obtained academic degrees and created a significant concert and methodological legacy, including repertoire guides, musical fairy tales, instrumental and chamber works.

The article analyses the educational and pedagogical activities of V. L. Brylina at the Vinnitsia State Pedagogical Institute (now the M. Kotsyubinsky Vinnitsia State Pedagogical University), her participation in the establishment of the music and pedagogy faculty, the training of students, and the organisation of and participation in all-Ukrainian and international competitions and festivals. The introduction of innovative methods of teaching vocals, the combination of classical and modern approaches, as well as an individual approach to students aimed at developing their professional and creative self-realization are shown. Special attention is paid to Valentina Lyudvikivna's role as a wise mentor who raised two future candidates of pedagogical sciences, supported their scientific and creative pursuits, and inspired them to new achievements. It is emphasised that her pedagogical skills combined scientific research, teaching practice and mentoring, creating an environment for the formation of professional, spiritual and cultural integrity of the individual. Thus, the article is not only a scientific review of the activities of a well-known teacher, but also a sincere tribute of respect, gratitude and memory to a person who became a true teacher by vocation and a mentor in spirit for many generations of students and colleagues.

Key words: pedagogical skills, vocal training, mentoring, professional growth.

У сучасному освітньому просторі важливого значення набуває постать педагога як носія духовності, культури та моральних цінностей. Суспільство покладає на вчителя особливу місію – бути не тільки професійно компетентним, але й володіти високим рівнем духовної культури, здатністю формувати у молоді критичне мислення, відповідальність та любов до обраної справи. У цьому контексті особливого значення набуває вивчення й узагальнення педагогічного досвіду видатних діячів освіти та культури, які присвятили життя служінню професії та виховали цілу плеяду талановитої молоді.

Мета статті – проаналізувати життєвий і творчий шлях Валентини Людвикивни Бриліної, висвітлити її педагогічний досвід і внесок у формування духовної культури, професійної майстерності та творчих здібностей особистості у контексті сучасної музично-педагогічної освіти.

В умовах сьогодення особлива роль належить наставнику, який є прикладом для наслідування та втілення моральних і естетичних цінностей. Саме такою особистістю була Валентина Людвикивна Бриліна — талановитий педагог, учений,

досвідчений фахівець з вокалу та щира особистість, для якої викладання стало не просто професією, а справою життя. Її життєвий і творчий шлях позначений глибокою відданістю навчанню і вихованню молоді, любов'ю до музики та національної культурної спадщини.

Народилася 1 червня 1937 року у мальовничому селі Біла Ямпільського району Вінницької області в родині вчителів. Батько, Людвік Станіславович Кізлевич, мав польське походження. Його предки служили при графі Потоцькому гербу Пилява, переїхали до Подільської губернії, де оселилися в селі Довжок Ямпільського повіту. Саме там, 22 серпня 1913 року народився Людвік Станіславович, що підтверджено актовим записом №105 від 22 вересня 1913 року в метричній книзі М'ястківського римо-католицького костелу.

Родина Кізлевичів вирізнялася високим рівнем музичної культури. Мати, Олена Григорівна, вправно володіла гітарою і мала добрі вокальні дані, а батько грав на скрипці та акордеоні. Протягом 45 років він обіймав посаду директора Белянської школи. Зростаючи в такому творчому середовищі, Валентина ще змалку засвоїла родинні музичні традиції, виявляла яскраві творчі здібності: вона співала, декламувала поезії, танцювала та брала активну участь у художній самодіяльності на сцені сільського клубу в рідному селі Біла. Це згодом стало фундаментом її професійного становлення.

Початок другої світової війни вніс суттєві зміни в життя родини. Разом із матір'ю та молодшим братом Віктором Валентина була евакуйована до міста Лубни Полтавської області. У 1944 році родина повернулася додому, хоча батько на той час ще перебував на фронті.

У 14-річному віці Валентина успішно завершила навчання в Білянській семирічній школі та вступила до Сорокського бібліотечного технікуму (Молдавська РСР). У 1955 році здобула кваліфікацію «організатор і методист клубної роботи, бібліотекар» і була направлена на роботу до Тирновського районного будинку культури, де пропрацювала три роки.

У 1958–1959 роках працювала вчителькою фізичної культури та співів у семирічній школі села Біла Ямпільського району Вінницької області. Згодом переїхала до районного центру — міста Ямпіль, де обіймала посаду методиста в районному Будинку культури. У своїй книзі «Маловідомі широкому загалу» колишній ямпільчанин Юрій Афанасьєв, доктор філософських наук, професор писав: «Валя приїхала до Ямполя після закінчення навчання — і одразу стала королевою краси... спідниця-кльош, талія à la Гурченко. Ямпіль зустрів Валю Кізлевич у розквіті її вроди та трепетного очікування щастя: струнка фігура, шляхетна порода, яскраві, добром осяяні очі...» [1, с.64-65].

У цей період до Ямполя приїхав Борис Брилін, демобілізований з лав армії, де проходив службу в Ансамблі пісні й танцю Сибірського військового округу. Його поява вдихнула нове життя в культурний простір містечка. Він миттєво заповнив усі наявні прогалини: у Будинку школярів організував студію гри на баяні та акордеоні, оркестр баяністів-акордеоністів, а згодом узяв на себе керівництво майже всією художньою самодіяльністю містечка Ямпіль [1, с. 59].

За згадкою Ю. Афанасьєва, з приїздом Бориса Бриліна, в районному Будинку культури невдовзі сформувався естрадний оркестр — явище, якого раніше в нас не було. Борис сам брав участь у концертах у найрізноманітніших жанрах: виконував сольні номери на баяні, акомпанував іншим виконавцям, співав під власний супровід, займався режисурою й одночасно виступав у комедійних сценах, а подекуди навіть танцював. І найголовніше — це був високий виконавський рівень, якого аматорська сцена Ямполя ще не знала.

Серед тих, хто відразу відгукнувся на новий мистецький імпульс, була Валентина, яка одразу виявила бажання співати з оркестром Бориса Бриліна. Її прекрасний голос полонив з першої ноти. І творча співпраця швидко переросла у гармонійний дует: вона співала, він акомпанував – усі виступи Валентини Кізлевич і Бориса Бриліна були надзвичайно злагодженими й натхненними», адже їхній творчий тандем поєднувала внутрішня спорідненість, спільні цінності й мрії. З кожним концертом між ними зміцнювалося не лише професійне взаєморозуміння, а й теплі людські почуття, які поступово переростали у справжню любов. Саме вона стала джерелом їхнього щастя й об'єднала долі: у 1960 році вони одружилися та оселилися у Вінниці.

«Після від'їзду Валентини і Бориса з Ямполья, як зазначає Ю. Афанасьєв, творче життя містечка помітно сповільнилося: воно втратило колишній динамізм, стало надто спокійним і буденним. Ви знаєте, як це буває після свята, коли раптом вимикають святкову ілюмінацію? Місто на мить занурюється в темряву – і здається, ніби все завмерло. З часом, поступово, з мороку починають проступати знайомі контури: повертається звичний ритм. Життя наче налагоджується. Але вже не так. Так, як раніше, – не буде, мабуть, вже ніколи» [1, с.65].

У Вінниці здійснюється заповітна мрія Валентини Людвиківни – вона вступає до педагогічного інституту на факультет початкових класів. Навчання надихає її, розкриває нові грані таланту. Вона активно виступає як солістка-вокалістка, а вже студенткою стає старостою інститутської хорової капели під керівництвом К. П. Семенова. Її талант, працьовитість і яскрава сценічна харизма не залишаються непоміченими – Валентина Людвиківна отримує численні грамоти від міської та обласної влади. Після завершення навчання молода вчителька відкриває світ мистецтва та краси дітям, працюючи педагогом початкових класів у Вінницькій середній школі №30 (1964–1968), потім бібліотекаркою у Палаці піонерів імені Л. Ратушної.

У 1971 роках Валентину Людвиківну запрошують на посаду концертмейстера до Вінницького державного педагогічного інституту. Саме в цей період їй рекомендують продовжити навчання на новоствореному музично-педагогічному факультеті, який відкрився на базі факультету початкового навчання. Прислухавшись до поради, Валентина вступає до факультету і в 1975 році здобуває другу вищу освіту. Того ж року її зараховують до штату кафедри методики музичного виховання, співу та хорового диригування. Як викладачка вокалу, вона не лише щедро ділиться зі студентами своєю майстерністю, а й активно виступає на сцені – зокрема у складі естрадного оркестру інституту. Її виступи незмінно підтверджують: музика для Валентини Людвиківни – не просто професія, а справжня радість життя.

Знаковим у професійному становленні Валентини Людвиківни став 1984 рік. Саме тоді рішенням ректорату музично-педагогічного факультету її направляють до річної аспірантури при Академії педагогічних наук України (м. Київ). Упродовж цього періоду вона активно працює, проводить наукове дослідження та успішно захищає кандидатську дисертацію на тему: «Формування естетичного ідеалу у процесі вокальної роботи з підлітками». Науковим керівником дослідження було призначено кандидатку педагогічних наук Наталію Євгенівну Миропольську. У наданій нею характеристиці дисертантки зазначалося: «Валентина Людвиківна здійснила дослідження актуальної виховної проблематики, педагогічний аспект якої до цього часу залишався недостатньо розробленим і вивченим. У процесі наукової роботи В. Л. Бриліна зарекомендувала себе як ерудована, ґрунтовно обізнана з питаннями виховання дослідниця, яка вміє чітко формулювати проблеми та послідовно знаходити ефективні шляхи їх розв'язання. Її характерними рисами є цілеспрямованість, наполегливість, глибокі знання та невтомне прагнення до саморозвитку» [з родинного архіву Бриліних].

У 1985 році Валентина Людвиківна отримала диплом кандидата педагогічних наук, а згодом, у 1991 році – атестат доцента. Її як вчену, досвідченого педагога Міністерство освіти і науки неодноразово призначає головою екзаменаційної комісії в педагогічних інститутах України (Мелітопіль, Одеса, Івано-Франківськ, Ніжин, Дрогобич та ін.). Водночас у родинному житті вона завжди залишалася вірним однимцем і професійною підтримкою для свого чоловіка у його науково-педагогічній та творчій діяльності.

В. Л. Бриліна належала до тієї когорти педагогів, які не зупиняються на досягнутому, а постійно вдосконалюють свої знання та педагогічну майстерність. Після захисту дисертації з новою інтенсивністю розгортається її творча праця: студенти класу В. Л. Бриліної здобувають перемоги на фахових конкурсах, олімпіадах, конференціях. Її підхід до навчання гармонійно поєднує класичні методики з інноваційними практиками. Центральне місце в її педагогічній концепції посідає індивідуальний підхід до кожного студента, розвиток критичного мислення, формування професійної відповідальності та щирої любові до обраної справи.

Саме завдяки такому баченню педагогічної місії її багаторічна праця була високо оцінена державою – 15 вересня 1997 р. з нагоди 60-річчя Валентина Людвиківна отримала почесний знак «Відмінник освіти України» [Міністерство освіти України. Наказ від 15.09.1997 (Київ) №610-К]. Визнання стало не лише підтвердженням її професійних здобутків, а й відображенням тієї неповторної атмосфери, яку вона створювала у своєму класі. Клас В. Л. Бриліної був не просто

навчальним простором, а середовищем взаємоповаги, творчої атмосфери й інтелектуального зростання. Вона вміла розпізнати потенціал кожного, надихнути у самореалізації та підтримати прагнення до нових відкриттів. Яскравим підтвердженням цього стала участь студентів у всеукраїнських і міжнародних конкурсах з вокальної майстерності. У квітні 2009 року відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України в м. Одеса було проведено II етап Всеукраїнської студентської олімпіади зі спеціальності «Музичне мистецтво» за напрямом фахової підготовки вчителя музики – «Вокал». Захід відбувся на базі Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського.

Для участі в Олімпіаді від ВДПУ імені Михайла Коцюбинського було делеговано студента з курсу вокального класу В. Л. Бриліної – Ігоря Зброжика. У конкурсній програмі були представлені твори: «Горняк» (муз. Е. Бриліна, сл. В. Герасименка) та «О manу» з репертуару Хуліо Іглесіаса. Вокальна програма та її виконання отримали одностайно високу оцінку журі. Голова журі – Народна артистка України, професор Одеської національної музичної академії імені Л. В. Нежданової Л. Л. Стадніченко – відзначила високу виконавську майстерність у трактуванні сучасної української пісні, а також оригінальне інтерпретаційне рішення естрадного твору зарубіжного автора [2, с. 81-84]. Здобутий досвід і професійний рівень педагога і виконавців були підтверджені й у подальших творчих змаганнях, зокрема на Міжнародному фестивалі-конкурсі вокального мистецтва «Переяславський дивограй», що проходив 23-25 травня 2013 року в місті Переяславі-Хмельницькому. Захід було організовано Міністерством освіти і науки України, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницьким державним педагогічним університетом імені Григорія Сковороди», Асоціацією центрів і клубів ЮНЕСКО Республіки Молдова, Південно-Західним університетом Неофіт Рильський (м. Благоевград, Болгарія), а також Кишинівським державним педагогічним університетом імені Іона Крянге (м. Кишинів, Молдова).

У фестивалі змагалися 48 талановитих вокалістів з України та з-за кордону, що представляли як близьке, так і далеке зарубіжжя. Наш університет на фестивалі гідно представили студенти четвертого курсу Інституту педагогіки, психології і мистецтв: Йосип Машталяр (керівник – кандидат педагогічних наук, доцент Валентина Людвиківна Бриліна), Аліна Барановська (керівник – заслужена артистка України, доцент Ірина Борисівна Швець). Їхні виступи вирізнялися професійною підготовкою, сценічною виразністю та глибоким художнім змістом, що й було високо оцінено журі: Йосип Машталяр отримав диплом I ступеня в номінації «Академічний вокал», а Аліна Барановська стала володаркою диплома II ступеня в номінації «Естрадний вокал». Згідно з умовами конкурсу, учасники мали виконати арію з опери мовою оригіналу та романс українського композитора. У рамках фестивалю прозвучала прем'єра романсу «Стежина юні» (музика Едуарда Бриліна, слова М. Парфьонова), який справив на слухачів сильне емоційне враження.

Як розповідала доцент кафедри хорового мистецтва та методики музичного виховання Валентина Людвиківна Бриліна, «у вокальній подачі та сценічній майстерності наших студентів виразно проявилася індивідуальність та оригінальність виконання. Зал завмер у напруженому очікуванні, навіть журі на мить затихло, а вже за кілька секунд – вибух оплесків, гучні вигуки «Браво!» і хвиля щирого захоплення глядачів» [4].

Професійне журі та знані фахівці музичного мистецтва відзначили: силу і чистоту звучання, багату темброву палітру голосу Йосипа Машталяра, його сценічну впевненість, володіння технікою академічного співу. За згадкою Валентини Людвиківни: «Виступ студентів не залишився непоміченим. Ми отримали запрошення до участі в інших міжнародних конкурсах: від директора Міжнародного фестивалю-конкурсу «Два серця – близнюки» (жовтень 2013 року, Молдова) – М. Є. Михайлової, Віорели Стояна – директора міжнародного фестивалю, що має відбутися в Бухаресті (Румунія), а також від генерального секретаря Федерації асоціацій, центрів і клубів ЮНЕСКО Молдови, продюсера Є. І. Урсу. Після повернення з фестивалю студентів тепло привітали викладачі, однокурсники та декан-директор Наталія Лазаренко. На згадку про участь у конкурсі наші студенти отримали пам'ятні подарунки, книги та солодкі гостинці» [4].

14-15 листопада 2015 року інші талановиті студенти В. Л. Бриліної (Бистрицький Ярослав, Онофрійчук Ольга, Шіпілюк Надія) брали участь у Всеукраїнському фестивалі-конкурсі «Сходинки до майстерності», що проходив під патронатом Міністерства освіти і науки України, Департаменту освіти і науки Кіровоградської обласної державної адміністрації, Департаменту культури, туризму та культурної спадщини Кіровоградської обласної державної адміністрації, КЗ «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського», Кіровоградської обласної телерадіокомпанії. Координував проєкт доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри музично-теоретичних та інструментальних дисциплін мистецького факультету Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка Володимир Черкасов. «Так, Надія Шіпілюк стала лауреатом I ступеня, продемонструвавши прекрасне ліричне сопрано. Лауреатом I ступеня став і Ярослав Бистрицький. Як драматичний баритон, він зумів яскраво презентувати високий рівень артистизму в інтерпретації художнього образу вокальних творів. Найвищого рівня в конкурсі досягла Ольга Онофрійчук, яка вже

неодноразово брала участь у конкурсах різного рівня і виборювала високі нагороди. На Кіровоградському фестивалі-конкурсі «Сходінки до майстерності» дівчина отримала Гран-прі за краще колоратурне сопрано. Журі відзначило високий професійний рівень підготовки студентів, майбутніх вчителів музичного мистецтва Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського». В.Л. Бриліна та її концертмейстер Н. Воропаєва були нагороджені спеціальними сертифікатами за підготовку конкурсантів та педагогічну і виконавську майстерність [6]. Такий рівень визнання й підтримки молодих виконавців був не випадковим — він став результатом багаторічної цілеспрямованої роботи, що ґрунтувалася на глибоких педагогічних принципах і натхненному наставництві. І саме з такої атмосфери творчості та підтримки розпочалося моє знайомство з Валентиною Людвиківною. Для мене було великою честю і життєвою вдачею здобути професійний досвід під наставництвом людини виняткової мудрості, глибоких знань, бездоганної репутації та високого рівня фахової майстерності.

А познайомились ми багато років тому, ще під час мого навчання в музичному училищі. На одному зі звітних концертів до мене підійшла подружня пара, яка щиро і тепло відгукнулася про мій виступ. Так мені вперше довелося познайомитись з Борисом Андрійовичем та Валентиною Людвиківною — активними, відкритими й доброзичливими людьми. Ця зустріч згодом справила визначальний вплив на формування мого професійного та наукового шляху. А коли Валентина Людвиківна запропонувала написати дисертацію під її науковим керівництвом, — з радістю прийняла цю пропозицію. Наша наукова співпраця стала для мене справжньою школою не тільки наукового мислення, але й генерації новаторських ідей і професійного самовизначення. У процесі обговорення розглядалися різні варіанти теми майбутнього дослідження, доки не зосередили увагу на моїй практичній роботі в школі з дитячим театром ляльок, який поєднує художньо-мовленнєву, ляльково-ігрову, танцювальну, вокальну, сценічно-театральну діяльність, і є засобом актуалізації потенційних можливостей учнів. Саме в цих обговореннях, які часто набували форми інтелектуального пошуку, відбувалися ті самі інсайти, що визначили напрям дисертації, її зміст і концептуальне наповнення (Онофрійчук Людмила Миколаївна, тема дисертації «Формування творчих умінь підлітків засобами шкільного музичного театру ляльок» кандидат педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02, рік захисту 2009).

Особистість Валентини Людвиківни Бриліної викликала повагу та захоплення серед колег, студентів і науковців. Вона підтримувала дружні стосунки з багатьма відомими науковцями як в Україні (О. М. Олексюк, Г. М. Падалка, О.Я. Ростовський, О.П. Щолокова та ін.), так і за її кордоном, брала участь у конференціях та стажуваннях, плідно взаємодіяла з провідними фахівцями у сфері мистецької освіти.

Під час спілкування з Валентиною Людвиківною ми отримували можливість навчатися в неї — як під час наукових консультацій, так і в спільних поїздках, відрядженнях та неформальних зустрічах — вона відкривала світ науки, формувала професійне бачення, прищеплювала любов до дослідницької діяльності, при цьому завжди була прикладом глибокої людяності. Зміст наших бесід часто виходив за межі суто наукових питань — це були роздуми про покликання вчителя музики, його місце у вихованні особистості, перспективи музичної освіти в сучасному світі. У постаті Валентини Людвиківни ми отримували не лише наукове керівництво, а й натхнення, мотивацію до постійного саморозвитку, відкритість до міждисциплінарних можливостей та вміння бачити глибші смисли у звичних педагогічних процесах. Її підтримка та віра в наші сили стали потужним стимулом для майбутнього професійного зростання. Завдяки цій взаємодії ми мали можливість сформувати власне бачення музичної освіти, де музика виступає не лише засобом естетичного виховання, а й джерелом глибокого пізнання себе і світу. Валентина Людвиківна закладала розуміння того, що справжній педагог — це не просто носій знань, а особистість, здатна надихати, відкривати горизонти, формувати світогляд вихованця, а головне, вірити в його можливості і талант. Вдячність за можливість навчатися, співпрацювати, дискутувати і зростати поруч із таким Учителем — назавжди залишиться однією з найцінніших сторінок нашого професійного та особистого шляху.

Колеги і друзі зазначали, що безумовно, найбільшою гордістю і геніальним досягненням В.Л. Бриліної, як люблячої й турботливої матері, був її син — відомий композитор, «чий заслуги перед музичним мистецтвом важко переоцінити». Вона була надзвичайно мудрим радником і чуйним слухачем музичних творів композиторської спадщини сина. У журналі «Науковці України — еліта держави» (III том) написано: «Едуард Борисович Брилін — український педагог, митець, професійний композитор». Він пройшов складний, але успішний шлях: закінчив із відзнакою Вінницьке музичне училище імені М.Д. Леонтовича, Київську державну консерваторію ім. П. І. Чайковського (Національна музична академія України), аспірантуру Київського національного університету культури і мистецтв, захистив кандидатську дисертацію. У своїх наукових і методичних публікаціях Едуард Борисович приділяє значну увагу удосконаленню методів музичного виховання та впровадженню інноваційних форм навчання [4].

Творча спадщина митця охоплює як концертні, так і навчально-методичні твори. Особливу цінність становлять репертуарні посібники для різних вікових груп, серед яких: «Оленка маленька»,

«Збірник пісень для школярів», «Як я люблю тебе», «Співає Віктор Шпортько», «Через пісню життя відчую», «Юному віртуозу», а також навчальні видання «Акомпанемент та імпровізація» і «Інструментування та аранжування» (видання 1 та 2). Серед його найвідоміших композицій — музична казка «Пригоди Барвінка та Ромашки», концерт для фортепіано з оркестром, п'єси для камерних ансамблів та сольних інструментів, твори для різних оркестрових складів.

Вокальні та інструментальні твори Едуарда Борисовича здобули широке визнання й неодноразово відзначалися на всеукраїнських та міжнародних конкурсах і фестивалях у Польщі, Італії, Канаді, Болгарії, Білорусі та Росії [5]. Таким чином, спадщина Валентини Людвиківни поєднує і педагогічні здобутки, і особистий внесок у становлення талановитого сина-композитора.

Під керівництвом Валентини Людвиківни зросло ціле покоління молодих фахівців, які сьогодні є активними учасниками професійного та наукового життя. Багато з них продовжили навчання в магістратурі, аспірантурі, працюють у провідних закладах освіти та науки. Її професійна діяльність — це приклад того, як особистість педагога може стати джерелом змін не лише в академічному, а й у моральному плані. Її повага до студента як до особистості створює сприятливе середовище для формування нових лідерів, дослідників і фахівців.

Основним напрямом наукових досліджень Валентини Людвиківни була методика вокального навчання та формування професійної майстерності майбутніх учителів музики. У центрі її уваги перебували питання поєднання класичних і сучасних підходів до вокальної підготовки, розвиток творчої індивідуальності студентів та виховання високої духовної культури засобами музичного мистецтва. Серед науково-методичних здобутків Валентини Людвиківни — понад 140 публікацій, серед яких монографії, навчальні посібники, підручники, статті та матеріали конференцій, присвячені розвитку вищої музично-педагогічної освіти, інноваційним методам викладання та гуманітаризації навчального процесу. Серед них три монографічних збірники: «Формування естетичного відношення до мистецтва» (Київ, 1998), «Педагогічний досвід вчителя: теорія і практика» (Київ, 2000), «Музична творчість і проблеми виховання учнів» (Вінниця, 2002); методичні посібники: «Розвиток естетичної активності школярів», «Естетика педагогічної творчості», Хрестоматія для сольного співу. Пісні, романси, арії українських композиторів: у 3-х томах (Київ, 2006), «Педагогічна практика студентів музично-педагогічних факультетів» (Київ, 2006), «Вокальна професійна підготовка вчителя музики» (Вінниця, 2013). Ці видання розкривають різноманітні аспекти формування духовності, полікультурності та ціннісного світогляду майбутніх фахівців музичного мистецтва.

Висновки. Всю свою багаторічну педагогічну діяльність Валентина Людвиківна присвятила вихованню вчителів — музикантів та співаків, брала активну участь в мистецькому житті Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, міста й області. Пам'ять про Валентину Людвиківну — яскравого педагога, науковця, світлу та чуйну людину назавжди залишиться в серцях колег та її учнів.

Література

1. Афанасьєв Ю.Л. Маловідомі широкому загалу. Роман-спогад. К.: Альтерпрес, 2013. 334с.
2. Бриліна В.Л. Вокальна професійна підготовка вчителя музики: методичний посібник для викладачів та студентів вищих педагогічних і мистецьких закладів. Вінниця: Нова книга, 2013. 120 с.
3. Бриліна В.Л. Розвиток естетичної культури студентів мистецьких спеціальностей у процесі музично-творчої діяльності: Теорія і методика [колективна монографія] Вінниця. Нова книга, 2020. 319 с.
4. «Педагог». Газета ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського. №6 (406), червень, 2013.
5. Науківці України — еліта держави. Т.ІІІ. К.: Вид-во Логос України, 2014. 300с.
6. Всеукраїнський фестиваль «Сходінки до майстерності»: <https://vspu.edu.ua/index1.php?event=398>

References

1. Afanasiev Yu.L. Malovidomi shyrokomu zahalu. Roman-spoahad [Little known to the general public]. K.: Alterpres, 2013. 334s.
2. Brylina V.L. Vokalna profesiina pidhotovka vchytelia muzyky: metodychnyi posibnyk dlia vykladachiv ta studentiv vyshcheykh pedahohichnykh i mystetskykh zakladiv [Professional vocal training for music teachers: a methodological guide for teachers and students of higher educational and artistic institutions]. Vinnytsia: Nova knyha, 2013. 120 s.
3. Brylina V.L. Rozvytok estetychnoi kultury studentiv mystetskykh spetsialnostei u protsesi muzychno-tvorchoi diialnosti: Teoriia i metodyka [Development of aesthetic culture of art students in the process of musical and creative activity: Theory and methodology] [kolektyvna monohrafiia] Vinnytsia. Nova knyha, 2020. 319 s.
4. «Pedahoh». Hazeta VDFU im. Mykhaila Kotsiubynskoho [The Pedagog newspaper of the Mykhailo Kotsiubynsky State Pedagogical University]. №6 (406), cherven, 2013.
5. Naukovtsi Ukrainy — elita derzhavy [Scientists of Ukraine — the elite of the state]. T.III. K.: Vyd-vo Lohos Ukrainy, 2014. 300s.
6. Vseukrainskyi festyval «Skhodynky do maisternosti» [All-Ukrainian festival 'Steps to Mastery']: <https://vspu.edu.ua/index1.php?event=398>.